

HANTERING AV BARNSKYDDSFÖRFRÅGOR VID KST

INLEDNING AV ÄRENDET

ÅMHHM har den 4.1.2021 emottagit uppgifter (uppgiftslämnaren önskar vara anonym) om att Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) inte kan ge tillfredsställande förklaringar till utomstående över vilka anställda som jobbar med vilka barnskyddsfrågor inom KST och att KST därmed inte heller kan ge tillfredsställande information i barnskyddsfrågor. Enligt ifrågavarande uppgift till ÅMHHM har det även tekniskt varit omöjligt att nå KST gällande barnskyddsfrågor, eftersom telefonsamtal tidvis förefaller kopplas till en telefonsvarare tillhörande Mariehamns socialförvaltning. I uppgifterna till ÅMHHM hävdas att det därmed blir svårt att inleda ett barnskyddsärende vid KST.

ÅMHHM bad den 4.1. 2021 KST med anledning av detta att till ÅMHHM inkomma med en redogörelse, inklusive eventuella tillhörande handlingar. I redogörelsen ska ingå beskrivning över barnskyddsarbetets organisation, arbetsuppgifter, behörighetskrav och ansvarsområden för de personalkategorier som arbetar med barnskyddsärenden. I redogörelsen ska ingå beskrivning över hur (telefon, besök osv) och när (besöks- och telefontider osv) KST kan nås och vem (kategori av anställda) som besvarar vilka barnskyddsrelaterade frågor.

UTREDNINGAR OCH UTLÅTANDEN

KST har den 27.1.2021 inkommit med begärd redogörelse till ÅMHHM. Ur redogörelsen framgår att barnskyddsverksamheten efter att den nya socialvårdslagen har trätt ikraft den 1.1.2021 är uppdelad mellan området ”barnskydd” och ”tidigt stöd för barn och familj”. ÅMHHM kommenterar nedan innehållet i redogörelsen närmast till de delar innehållet faller under landskapets lagstiftningsbehörighet:

Ur redogörelsen framgår att sex av åtta anställda inom området barnskydd har socialarbetarbehörighet enligt 8 § i LL (24:2020) om yrkesutbildade personer inom socialvården. Därtill finns en anställd socialhandledare med yrkeshögskoleexamen inom det sociala området enligt 8 § i ovan nämnda lag. Barnskyddets klienter är barn/ungdom som närmast är placerade i vård utom hemmet, eftervård samt familjer som har intensiva stödinsatser via barnskyddet. I arbetsuppgifterna ingår klientrelaterade kontakter, möten och olika besök i enskilda hem, på socialkansliet, i skolor, på familjehem, barnskyddsinstitutioner

på fastlandet och placeringsställen i Sverige. Socialarbetarna fattar beslut i enlighet med krav i barnskyddslagen, ledande socialarbetare är kontaktperson för familjevården, socialhandledare samarbetar i olika konkreta frågor med socialarbetare.

Enligt redogörelsen har sju av 20 anställda inom området tidigt stöd för barn och familj socialarbetarbehörighet enligt ovannämnda lagrum och sex anställda arbetar som social-, eller familjehandledare med yrkeshögskoleexamen inom det sociala området som grund enligt 8 § enligt ovannämnda lagrum. Enligt redogörelsen finns merparten av klienterna inom området tidigt stöd för barn och familj och anhängiggjorda barnskyddsanmälningar samt utredningar av behov av barnskydd som rör nya barnskyddsklienter handhas inom detta område. Enligt KST finns dock ett nära samarbete mellan de båda områdena och personal kan arbeta i arbetspar mellan grupperna om detta antas gynna klienten. Familjehandledare finns bara inom området tidigt stöd för barn och familj, men kan vid behov utföra uppdrag inom området barnskydd.

Ur redogörelsen framgår vidare att barnskyddets personal under kontorstid kan nås på så sätt att områdeschef och ledande socialarbetare inte har telefontid utan håller telefonlinjerna öppna under förutsättning att de inte är bokade. Socialarbetare och socialhandledare har telefontid alla vardagar kl. 9-10. Barnskyddet har en telefonlinje som är öppen vardagar kl 8-16, sk. ”dagjour” där akuta ärenden besvaras. Telefonsamtal tas emot av barnskyddets personal.

ÅMHM konstaterar vidare att KST uppger att socialjour enligt 29 § i landskapslag om socialvård (2020:12) ska ordnas utom kontorstid för att trygga brådskande och nödvändig hjälp för alla åldrar. Socialjouren nås på samma sätt som tidigare, dvs myndigheter har ett telefonnummer som går direkt till Tallbackens skyddshem och privatpersoner ringer 112. KST uppger sig alltid ha en jourhavande socialarbetare i beredskap de tider som socialkansliet är stängt. Dvs vardagar efter kl 16.00 till och med nästa morgon kl 08.00 samt fredag kl. 16 till och med måndag kl. 08.00. KST uppger att behörighetskrav för arbete i socialjouren är socialarbetare enligt 8 § i landskapslag om yrkesutbildade personer inom socialvården (2020:24). Enligt KST inleds arbetet med att utveckla socialjouren tillsammans med övriga aktörer under början av år 2021.

BESLUT OCH MOTIVERINGAR

Beslut

Ärendet föranleder inga åtgärder från ÅMHH.

Tillsynsmyndigheten kommer dock att följa med hur socialjouren vid KST fungerar i praktiken så att det när behov uppstår finns en faktisk och omedelbar tillgänglighet till socialjourens socialarbetare utanför kontorstid.

Motiveringar

Ovan framgår att ÅMHH den 4.1.2021 har emottagit uppgifter av anonym uppgiftslämnare om att det vid KST råder oklarheter om vilka anställda som jobbar med vilka barnskyddsfrågor. Enligt uppgiftslämnaren har det per telefon inte gått att kontakta barnskyddet vid KST under perioden 1 – 4 januari (fredag-måndag) 2021 och tidvis har telefonsamtal blivit kopplade till en telefonsvarare tillhörande Mariehamn stads socialförvaltning.

ÅMHH konstaterar att ansvar för barnskyddet på Åland den 1.1.2021 övergick från de åländska kommunerna till KST¹. ÅMHH har av KST emottagit en redogörelse med uppgifter om barnskyddsarbetets organisation, arbetsuppgifter, behörighetskrav och ansvarsområden för personalkategorier som arbetar med barnskyddsärenden vid KST fr.o.m. den 1.1.2021. ÅMHH har inga direkta synpunkter på redogörelsen till dessa delar.

ÅMHH konstaterar vidare att Mariehamns stad efter den 31.12.2020 inte längre ombesörjer barnskyddet på Åland och att det därför heller inte finns en ansvarig kontakt att vända sig till i Mariehamns stad för att utreda ifall telefonsamtal efter den 31.12.2020 har kopplats vidare till Mariehamns stads telefonsvarare som uppgiftslämnaren i detta ärende hävdar. ÅMHH konstaterar dock att det ur redogörelsen från KST inte finns några direkta uppgifter kring detta påstående, varför tillsynsmyndigheten inte direkt kan ta ställning till dessa uppgifter.

ÅMHH konstaterar att KST i sin redogörelse hänvisar till 29 § i socialvårdslagen². Enligt denna bestämmelse ska socialjour ordnas utom kontorstid för att trygga brådskande och nödvändig hjälp för alla åldrar. Jouren ska organiseras så att den kan kontaktas utom kontorstid och brådskande socialservice ges enligt vad som föreskrivs i denna eller någon annan lag. Jourenheten ska ha tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för att servicekvaliteten och klientsäkerheten ska tillgodoses.

¹ Jfr 2 § i landskapslag (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland.

² Landskapslag (2020:12) om socialvård.

Socialjouren ska i sitt arbete samarbeta med den prehospitla akutsjukvården, hälso- och sjukvårdens jour, räddningsväsendet, polisen, alarmcentralen och vid behov med andra aktörer.

ÅMHM bedömer att KST efter den 1.1.2021 erbjuder tillgång till socialarbetare 24/7 och såtillvida uppfyller minimikraven i ovannämnda 29 §. ÅMHM konstaterar dock att motsvarande lagrum (29 §) i rikets socialvårdslag (FFS 1301/2014) som utgångspunkt erbjuder en starkare tillgång till brådskande socialjour, eftersom kravet på att socialjour ska ordnas dygnet runt gäller alla målgrupper, medan socialjour på Åland under dagtid, enligt redogörelse av KST närmast förefaller begränsa sig till barnskyddet och för samtliga målgrupper enbart gäller efter kontorstid. ÅMHM konstaterar dock att detta är möjligt i enlighet med socialvårdslagens utformning.

ÅMHM bedömer att det av KST beskrivna förfaringssättet gällande organisering av socialjourverksamheten uppvisar en strukturell svaghet då direkt kontakt med en behörig socialarbetare utanför kontorstid inte förefaller vara möjlig, utan sker genom förmedling via Tallbackens skyddshem eller 112 beroende på vem som ringer. Därefter torde Tallbackens skyddshem/112 rimligen var för sig göra en bedömning om kontakt med en socialarbetare är nödvändig eller inte.

ÅMHM konstaterar att uppgifterna om socialjourens organisering utgående från ovannämnda redogörelse av KST ändå är på en alltför generell nivå för att entydiga slutsatser kan göras om socialjourverksamhetens organisering. ÅMHM konstaterar dock att uppgifterna om att direkt telefonkontakt inte förefaller vara möjlig med socialarbetare genom socialjouren utgör en brist, potentiell risk för barnskydds- och andra klienter och kan i den bemärkelsen sägas utgöra en strukturell svaghet. Tillsynsmyndigheten kommer därför att följa med hur socialjouren fungerar i praktiken så att det när behov uppstår finns en faktisk och omedelbar tillgänglighet till socialjourens socialarbetare utanför kontorstid.

Besvär

I enlighet med 6 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) kan inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Susanne Perander
Myndighetschef
Beslutande

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande